

Zichy János gróf.

A Kolozsvári Szent Imre Egyesület abban a kiváló szerencsében részesült az idén, hogy évkönyvét Magyarország vallás- és közoktatásügyi miniszterének, Zichy János grófnak ajánlhatta. Egyesületünk nem foglalkozik politikával. Mint tisztán magyar keresztény katolikus társadalmi- és kultur célokat ápoló szervezetnek, a politikával való foglalkozás sem nem szabad, sem nem célirányos.

A mikor tehát Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszterről néhány lelkes és őszinte szóban megemlékezni óhajtunk, akkor tulajdonképpen nem a miniszterről szólunk elsősorban is, hanem szólunk arról a nemes, fenkölt gondolkozásu magyar katolikus főúrról, a kire büszke örömmel tekintenek a magyar katolikusok, s a kiben megtisztelve érezheti magát a magyar vallás- és közoktatásügyi tárca.

Joggal mondhatnók azt is, hogy Zichy János gróf bizonyos tekintetben egészen közel áll hozzánk. Annak az intenzív érdeklődésnek és meleg szeretetnek kapcsán, melyet ő a katolikus mozgalmak, s különösen az ifjúsági egyesületi mozgalmak iránt mindenkor tanusított. A ma már virágzó budapesti Szent Imre Kör alapításában, irányításában és felvirágoztatásában hervadhatlan érdemei vannak. S mert a Szent Imre Kör alakulásából hajtott ki a Kolozsvári Szent Imre Egyesület megteremtésének gondolata is, ezért, bár közvetve, de e vonatkozásban is

közel áll hozzánk Zichy János gróf. S e helyen talán semmivel sem jellemezhetnők őt jobban, mint, ha nagy vonásokban jelezzük azt a szép és lelkes működést, amelyet a budapesti Szent Imre Körben, mint annak egyik alapítója, kifejtett.

Zichy János gróf 1888-ban, a Szent Imre Kör alakulásakor már tagja volt a tisztikarnak. A második évben már feltűnik a tagok közt s 1889-ben az egyesület elnökévé választják. Erről a közgyűlésről az 1900. évi köri almanach így ír: „A közgyűlés az elnöki székbe ifj. Zichy János grófot, ezt a szép készültségű, rokonszenves fiatal magánást ülteti, ki tisztét az egyesület dicsőségére hét éven keresztül viselte“.

Elnöksége idején különösen sürgette a szakosztályokban való szakirányú önképzést, amely elv az egyesületben mai napig fenntartotta magát. Fontos esemény ebből az időből a római zarándoklat, amelyet az egyesület rendezett s ő vezetett az ifjúság nagyszámú részvétele mellett. Gondját képezte az elnöknek ekkor különösen, hogy a szegényebb tagok is részt vehessenek; ebbeli fáradozását szép siker koronázta, amennyiben e célra nagyobb összeget sikerült gyűjtés útján előteremtenie, úgy, hogy 15 szegénysorsú ifjú is csatlakozhatott a zarándokkokhoz. Négy év alatt az Egyesületet sikerült annyira megerősíteni és működését úgy kiterjeszteni, hogy az egyesületnek a magyar kat. ifjúság minden rétegét magába fölölelő hatalmas *központtá* való fejlődése már nem látszott távol állónak.

Elnöksége idején kezd az egyesület kiható munkájával életjelt adni magáról, s működésének eredményéről a nyilvánosság előtt vágyik beszámolni. Ekkor kezdik — az azóta évenként szokásosan rendezett — Szent Imre-ünnepélyeken a közönséggel az ifjúság tevékenységét nyilvánosan megismertetni. A kiható munkás-

ságra való törekvés az egyleti élet minden mozzanatában megnyilatkozik annál is inkább, mivel a keresztényellenes áramlatok már felvetik a fejüket az Egyetemen. 1894-ben lép fel az egyesület képviselőjében az elnök a katolikus nagygyűlésen. Ez volt az ifjúságnak a nagygyűléseken való első szereplése. Az ő elnöksége alatt az elnök buzgó példája után a tagok minden vasárnap közösen hallgattak sz. misét az egyet. templomban; ekkor alakul meg a segélyző bizottság, sőt — érdekes — ekkor vetődik fel először egy katolikus egyetemi internátus eszméje is, amely azonban anyagiak híján akkor még, mint — utóbb akarták — „Mensa Catolica“ alakjában sem volt megvalósítható. A kör első nyomtatott kiadványa az I. Almanach az elnök kitartó fáradozásának volt gyümölcse.

Zichy János gróf, aki az egyletet mint annak elnöke lelkes, ifjú hévvel, komoly, igyekvő ügyszeretettel hét éven át vezette, 1896-ban lemondott. Az egyesület sajnálkozva hajolt meg a lelépő elnök elhatározása előtt, aki a mil-lenáris év nyarán tartott kath. egyleti kongresszuson utóljára működött, mint az egyesület elnöke. Bucsú beszédéből néhány szemelvény:

„Érzem, hogy körülményeim változtával én is befejeztem elnöki működésemet e szeretett egyletben, melynek ott álltam bölcsőjénél; mely egylet szívének első dobbanását oly remegve lestem és bár lassú, de következetes fejlődését oly örömmel kísértem . . . Végezetül pedig csak azt kérem különösen attól, aki a jövőben utódom lesz: válasszon bár céljának elérésére a körben más módot és eszközöket, *de a célt magát egy pillanatra sem tévessze el szemei elől s a szellemét, amelyet oly nagy gonddal tartottunk ébren — ápolja továbbra is.* Én pedig ezentúl is, mint egyszerű tag óhajtok az egyesülettel együtt továbbra is működni. Legszebb jutalmam az lesz, ha megtartanak szíves jóakaratokban és megőrzik számomra barátságukat,

az együletet pedig úgy fogják szeretni, mint ahogy én szerettem mindenkor e kört, amelyhez ifjúkorom legszebb emlékei fűződnek“.

Ezóta sok idő telt el és ifj. Zichy János gr. nem szűnt még évről-évre legmelegebb érdeklődésének tanujelét adni. Elmegy az egyesületbe, annak felolvasásain és ünnepélyein sohasem hiányzik, sőt egy ideig máskor is felkereste az ifjúságot a körhelyiségekben. S a jelenleg súlyos államférfiúi gondok sem képezhetnek akadályt annak kinyilvánításában, hogy azokat a szavakat, amelyekkel az elnöki széktől bucsút vett, komolyan, őszintén át-érezte. Elnöksége után örökös tb. taggá választatott, utóbb pedig védnökké.

Ily nemes buzgalom, ekkora lelkes munka, melynek eredményében ma már erős, élő és viruló szervezet a budapesti Szent Imre Kör, azt az erős hitet kelthetik fel minden magyar katolikus lelkében, hogy a magyar katolicizmus ügye csak izmosodni fog, ha ilyen előkelő és komoly erők állanak jövőre is szolgálatába.

Talán nem érdektelen ezzel kapcsolatosan egy közlemény, mely 1889-ben a „Közművelődés“ egyik számában jelent meg „Szent Imre Egylet“ cím alatt, s melyet az akkori szerkesztő¹ írt a budapesti „Szent Imre Kör“ alapítása körüli mozgalmak hatása alatt. Abban az időben már nálunk is foglalkoztak egy egyesület megalkotásának gondolatával, s az alábbi közlemény után nemsokára megis alakult a mi egyesületünk. Az érdekes közlemény többek között így szól:

„Igazán tiszteletreméltó és hálára érdemes a hazai katolicizmus szempontjából a „Religió“ lánglelkű szerkesztőjének az a szent buzgalma, amit a „Szent Imre

¹ Érdekes játéka a körülményeknek, hogy ez a szerkesztő későbbi alapítója a Kolozsvári Szent Imre Egyesületnek, annak maig is tb. elnöke, lelkes támogatója és irányítója: *Pál István* apátkanonok, státusi előadó.

Egyetlet“ érdekében kifejt. Nem sorolom fel mind nemes ideákért hevülő lelkének ama meleg nyilvánulásait, amelyek a magasabb tanulmányu ifjúság számára kört teremtettek, ahonnan szétáradhatnak azok az eszmék, amelyek a magyar társadalmat újjá fogják szülni a szent hajdan szellemében a jövő felé irányuló törekvése mellett is. E helyett ideírom azt, amivel lapunk egyik számában ezen egyetletet ismerttettem, hogy akiknek figyelmét soraim ott elkerülték; azoknak alkalmuk legyen azokat itt olvasni.

A külföldi nevesebb egyetemek mindenikénél van a katolikus gondolkozásu hallgatóknak egyetük, csak a Regnum Marianum-ban nincs. Azonban a jobb jövő reménye már kezd itt is csillogni. A „Szent Imre Egyetlet“ lesz hivatva az egyetemi katolikus ifjúságot tömöríteni éppen úgy, mint a „Magyarország Királynéja“ egyetlet a középiskolai kath. ifjúságot és a „Katolikus Kör“ a polgári élet munkásait. Az egyetlet alapját dr. Steiner Fülöp praelátus és dr. Breznay Béla egyetemi tanár tették le s alapszabályai a miniszterium által megerősítve már visszaérkeztek. Mindenestre örvendetes események; mert ezen egyetletben ha nem is tartanak a pietizmust erősítő imákat és szent elmélkedésekből álló gyakorlatokat, de mégis lesz alkalma az egyetemi kath. fiatal embernek a nagyvárosi kábitó zaj és a hitet is próbára tevő magasabb tanulmányok közepette vallásos érzését fölmelegíteni s a hitbeli meggyőződésén esett sérelmeket meggyógyítani, vallásosságát megszilárdítani, hogy az élet semmiféle zivatara ne legyen képes lelkéből kitépni azt a kincset, amelyet bármiféle muló élveknél féltékenyebben kell őriznie, bármiféle tudományos elméletnél gondosabban kell ápolnia, mert teljes boldogságát csakis ez biztosítja. Amit a középiskola nagy fáradsággal elvet, azt az egyetemi élet nem fejt ki, de sőt akárhányszor úgy elborítja a téves eszmék és társadalmi nyavalyák divatjának sálakjával, hogy a

fiatal ember vagy egészen megszűnik — legalább a gyakorlati életében vallásos lenni, vagy amiféle vallásos ismeretet affektál, az nem egyéb, mint különböző elméletekből összetákolt oly zagyvalék, amely a kereszténységgel alig áll még csak rokonságban is, de sőt néha egyenes tagadása, természetesen negélyezett tudományos alapon, úgy, hogy Jézus Krisztus, mint a kereszténység isteni alapítója figyelmükön egészen kívül marad; nekik minden nyomorult vallás bölcsebb alkotás a katolikus egyháznál — és így tovább! — „A Szent Imre Egylet“ a kath. önértetet fogja felkelteni az egyetemi ifjakban, hogy ne szégyeljék vallásukat és ne rejtegetssék azt, hanem nyíltan, szent büszkeséggel vallják ott, ahol kell! Az ifjúságtól, mint a jövő nemzedékétől függ, hogy a hozzákötött szép reményeket megvalósítsa; az ifjúságé a jövő, miénk a remény.

Rosszul állanánk, ha vitatnunk kellene, hogy az ifjúságnak szükségesek-e az ideálok és hogy a magyar ifjúságnak ki lehetne inkább ideálja s egyszersmind védőszentje is, mint Szent Imre herceg és hogy kell-e a magyar ifjúságnak az ő emlékét ünnepelni akkor, amikor az állambölcsek is mindenütt nemzeti ünnepeket akarnak kitalálni. Én azt hiszem, hogy bármennyire is gondolkozunk reálisan, mégis annyira kell ideálisan éreznünk, hogy ezt a kérdést nem fogjuk vitatni, hacsak nem akarjuk magunkat még önmagunk előtt is megbélyegezni; aki ez ellen van, az fusson az ifjúság közül, mert nem oda való. Helyes tehát és elfogadandó az az indítvány, amely azt célozza, hogy mivel Szent Imre úgyis ab ovo patrónusa a magyar ifjúságnak, ez is őt fogadja el mindenütt a maga, önképzőkörei, egyéb egyesületei és társulatai közös fővédőszentjéül s *így aztán ezen egyletek mind affiliálódhatnak a budapesti központi Szent Imre Egyletchez.*“

A Kolozsvári Szent Imre Egyesület eddig is hűen igyekezett szolgálni azt a célt, követni azt az irányt, mellyel kiveheti részét a magyar katolicizmus ügyének nemes és dicsőséges munkájából, s a jövőben még inkább módjában állván, még inkább kifogja venni a maga részét. Mert a példakép megvan, aki után indulni lehessen, s Istennek hála, már többen is vannak. S a mi komoly és lelkes működésünkben ilyen nemes példakép — primus inter pares — Zichy János gróf, a katolikus főúr, Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere.

S midőn hódolattal üdvözöljük őt e helyen, s e ránk nézve oly nevezetes és örvendetes alkalomból, erős bennünk az elhatározás: úgy működni a katolikus célok és törekvések érdekében, hogy az nemes pártfogónk öröme szolgáljon, a mi dicsőségünkre és magyar hazánk és szent vallásunk hasznára váljék mindenkor!

P. Jánossy Béla dr.
